

TUNTOSARVI

N:o 17 1981

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 17

15. p:nä lokakuuta 1981

7. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja
puh. 935-31308

SISÄLLYS

Hyvät lukijat	1
Ilmoituksia	2
Ajankohtaista	3
Pienten piirissä	10
Lukijan kirjeitä	12
Taiteilija Kain Tapper	16
Korvantauskoje	18
Mitä sana tarkoittaa	20

HYVÄT LUKIJAT

On taas hauska naputella tätä lehteä oman kirjoitus-koneen äärellä, omassa toimistossa. Kolme viikkoa maailmalla kului nopeasti ja saimme paljon uusia ko-kemuksia. Norjassa tapasimme monia kuurosokeita ja he kaikki lähettivät paljon terveisiä suomen kuu-rosokeille. Olen ajatellut Tuntosarveen jotain uutta. Mitä jos alkaisimme julkaista sellaista palstaa, johon jokainen voisi esittää kysymyksiä. Kaikki minulle lähetetyt kysymykset yrittäisin selvittää ja kirjoittai-sin vastauksen Tuntosarvessa. Teillä on varmasti pal-jon sellaisia asioita, joita haluaisitte tietää. Tämä on taas yksi yritys saada teitä enemmän osallistumaan tämän lehden sisältöön ja ilmaisemaan omia mielipi-teitäänne.

Lähetäkää minulle kysymyksiä Länkipohjan osoitteeseen.

Pirjo

ILMOITUKSIA

MYYJÄISET järjestetään 17 päivänä joulukuuta kello 11.00-17.00. Paikka on Näkövammaisten Monitoimitalo, Kerhotila (I kerros). Jokainen teistä voi osallistua myyjäisiin lähettämällä sinne myytäväksi esim. pieniä käsitöitä. Myös miesten toivotaan tulevan mukaan. Pienet korityöt (leipäkorit, pannunaluset jne) sekä harjat menevät hyvin kaupaksi. Myyjäisistä saadut varat menevät Suomen Kuurosokeat ry:n hyväksi ja ne käytetään kuurosokeiden vapaa-ajan ohjelman järjestelyihin.

Myytäväksi tarkoitetut tavarat voi lähettää yhdistyksen toimistoon os. Suomen Kuurosokeat ry, Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki 51.

PIKKUJOULU järjestetään 5-6 päivä joulukuuta. Paikka on motelli Syvälammen salaisuus, Suomensjärvi. Motelli sijaitsee Helsinki-Turku tien varressa, n. 80 km Helsingistä. Sinne on hyvät linja-autoyhteydet sekä Helsingistä että Turusta. Osallistumismaksu 150 mk/henkilö. Se sisältää ruokailut ja majoituksen 2 hengen huoneissa.

Ilmoittautumiset marraskuun 10 päivään mennessä Kaija Salekarille.

Huom. Tornion perhekurssin aikana katosi kurssitavaroista ruskea käsinukke Nalle. Ystävällistä löytäjää pyydetään lähettämään Nalle yhdistyksen toimistoon.

IRANISSA ON JATKUVA VÄKIVALTA

Iranin hallitus teloittaa jatkuvasti mielenosoittajia. Jo tuhansia mielenosoittajia on tapettu. Hallitus ei armahda haavoittuneitakaan, vaan teloittaa nekin. Terroristit ja hallituksen vastustajat pyrkivät taas murhaamaan hallituksen edustajia. Edellinen presidentti tapettiin pommi-iskulla.

Aikaisemmin Iranissa oli shaahi. Hänen ylvästä elämää vastaan noustiin taistelemaan. Shaahi oli liittossa Yhdysvaltain kanssa. Vallankaappauksessa shaahi perheineen joutui maanpakoon. Hän kuoli myöhemmin syöpään. Iranin johtajaksi nousi ajatollah Ruhollah Khomeinin. Hän edustaa Islam papistoa. Iranissa uskonto on voimakas. Tämän uskonnon vuoksi kiellettiin monia asioita. Niitä pidettiin epä-

sovinnaisina, moraalittomina. Otettiin käyttöön hyvin tiukat lait ja kovat rangaistukset. Tunnettuja meille ovat naisten huntupakko, nainen ei saa näyttää kasvojaan. Perhe-elämä on tiukkaan sääntöihin sidottua.

Iranin presidentiksi valittiin oppinut Bani-Sadr. Hän oli käynyt yliopiston Pariisissa Ranskassa. Hän yritti saada Iranin taloudellisen tilanteen paremmaksi. Presidentti arvosteli sitä, että painetaan vaan rahaa, jolla ei ole mitään katetta. Tästä seurasi voimakas inflaatio. Rahan arvo laski. Rahalla sai yhä vähemmän. Uskonnolliset johtajat eivät pitäneet presidentistä ja siitä että hän yritti Yliopiston oppien mukaan hallita maata. Kuitenkin Khomeini oli todellinen valtiassakin koko ajan. Bani-Sadr joutui kesken presidenttikautensa lähtemään maanpakoon Ranskaan. Ranskaan hän perusti pakolaishallituksen. Hallituksen tarkoituksena on poistaa nykyiset uskonnolliset johtajat vallasta. Presidentiksi valittiin Ali Rajai. Hänet surmattiin pommi-iskulla pian valinnan jälkeen. Nyt on hänen tilalleen valittu papistoa edustava Khamenei. Häntä pidetään Khomeinin tärkeimpänä neuvonantajana.

Mielenosoitukset ovat lisääntyneet koko ajan Iranissa. Viikottain kuolee kymmeniä ihmisiä taiste-

luissa: Hallitus on teloittanut kesäkuun jälkeen 1200 ihmistä. Entinen presidentti Bani-Sadr pitää vallanvaihtoa välttämättömänä.

Egyptin presidentti Anwar Sadat murhattiin tiistaina lokakuun kuudentena päivänä. Presidentti Sadat oli Kairossa vastaanottamassa suurta sotilasparaattia. Paraatti oli kestänyt jo kaksi tuntia, kun yksi autoista pysähtyi presidentin korokkeen luo. Autossa oli presidentin omia sotilaita. Sotilaat heittivät ensin käsi-kranaatin ja sen jälkeen alkoivat ampua konekivääreillä kohti presidenttiä. Presidentti Sadat kuoli myöhemmin sairaalassa. Sadatin adjutantti ja henkivartija myös kuolivat ja useat loukkaantuivat.

Tuntosarvessa numero 15. oli kirjoitus maapallon ympäri purjehduksesta. 29.9. suomalaisten Skopbank-vene ohitti päiväntasaajan. Vene purjehtii lippu puolitangossa. Veneessä mukanaolevien Gahmbergien veljesten isä kuoli samaan aikaan, kun vene lähestyi päiväntasaajaa. Radiolla saatiin tieto kuolemasta purjehtijoille. Sen jälkeen radioyhteyttä ei ole saatu veneeseen merialueen voimakkaiden häiriöiden vuoksi. Poikien isän, Per-Frithiofin, oli tarkoitus olla

venettä vastassa Kapkaupungissa. Isä toimi myöskin veneen huoltajana. Nyt ei ole tietoa, kuka menee veneen huoltajaksi. Veneen puomi on katkennut kovassa ukkosmyrskyssä ja se täytyy uusida. Purjehduksen vaikein osa on vielä edessäpäin.

RINTAMAVETERAANEILLE LISÄÄ RAHAA

Kaikki puolueet eduskunnassa ovat päättäneet korottaa määrärahan kymmenen kertaiseksi ★rintamaveteraaneilla. Joiden vamman haitta-aste on yli 30 prosenttia, on oikeus siirtyä varhaiseläkkeelle. Muilla veteraaneilla eläkkeelle siirtymisikä on 58 vuotta.

TYÖTTÖMYYS KASVAA

Tilastot näyttävät, että työttömien määrä kasvaa: kaikilla muilla aloilla paitsi maatöissä ja metsätöissä on työttömiä enempi kuin viime vuonna. Miehiä on enempi työttöminä kuin naisia.

KORTTELIPOLIISEJA KAUPUNKEIHIN

Turvallisuus kasvaa, ★korttelipoliiseja tulee kaupunkeihin, sanovat poliisit poliisipiirien neuvottelu-

päivillä. Korttelipoliisi olisi ihmisille läheisempi, kun poliisi tuntisi kaikki alueen asukkaat ja ongelmat. Korttelipoliisi olisi myös mukavampi. Poliisilla olisi aikaa jutella kaikkien kanssa. Poliisit painottavat, että korttelipoliisi on alueen ihmisten palvelija. Muistetaanpas sitten. Opetetaan meidän korttelin poliisi viittomaan, niin saadaan hyvä juttukaveri.

UKK EDELLEEN SAIRAS

Tasavallan presidentti on vielä sairaana. Hänellä on aivoverenkierrossa häiriöitä. Muistinmenetys tulee, kun veri ei kierrä aivoissa. Presidentillä on ollut lisäksi kuumetta ja sairauksia hengitysteissä (kurkku, keuhkoputket, keuhkot). Kanslia on tiedottanut, että presidentti on kuitenkin jo vähän ulkoillut. Hän kiersi Tamminiemen talon kahteen kertaan. Ja tietysti presidentti kävi myös saunassa. Presidenttinä on toistaiseksi pääministeri Mauno Koivisto. Presidentin sairastaessa on ihmiset alkaneet puhua seuraavasta presidentistä. Vahvimpina ehdokkaina pidetään keskustapuolueen Ahti Karjalaista ja sosiaalidemokraattien Mauno Koivistoa. Heidän kilpailijoina ovat keskustapuolueessa Johannes Virolainen ja sosiaalidemokraateissa Kalevi Sorsa. Kokoomus asettaa

oman ehdokkaansa. Hän on ilmeisesti pankinjohtaja Harri Holkeri. Kansandemokraatit asettavat myös ehdokkaansa. Hänestä ei ole ollut vielä paljon puhetta. Lisäksi tulee kristillisillä ja maaseudun puolueella olemaan omat ehdokkaansa.

LAHDEN KAUPUNGINTALO PALOI

Lahden kaupungin talon ylimmät kerrokset paloivat tulipalossa. Koko talo ei palanut, koska talo oli rakennettu vahvaksi aikoinaan. Kaupungin arkistot ja taideaarteet saatiin turvaan. Talossa ei ole palovaakuutusta, koska kaupungit eivät ota vakuutuksia. Lahtelaisille tulee palosta iso lasku. Kaupungin talo on arkkitehti Eliel Saarisen suunnittelema. Kaupungin talo on Jugend-tyyliä.

PALJON LAKKOJA TYÖPAIKOILLA

Jyväskylän monista suurista tehtaista on irtisanottu työntekijöitä. Jokainen työntekijä alkaa jo pelätä työnsä puolesta. Siksi työntekijät pysäyttivät tehtaat ja osoittivat mieltä. Jyväskylässä oli 15 000 työntekijää lakossa. Lakkotilaisuuksissa työntekijät vaativat, että työnantajille on saatava työllistämisvel-

voite. Työnantaja joutuisi hankkimaan työtä lomautetuille.

NÄÖNTUTKIMUS KEHITTYY

Kajaanilainen lääkäri Kari Kaakinen on kehittänyt uuden menetelmän, jolla voidaan tutkia lasten näköä. Lääkäri valokuvaa lasten silmät. Värikuvasta lääkäri näkee, onko lapsella silmissä vikaa. Lääkäri Kari Kaakinen toteaa, että tutkimus sopii erityisesti 1-2 vuotiaille. Hän sanoo, että mitä aikaisemmin näkö tutkitaan ja mahdolliset taittovirheet, karsastukset, väliaineen samentumat havaitaan niin sitä paremmin hoito onnistuu. Yliääkäri Matti Kaivonen pitää myös menetelmää käyttökelpoisena. Hän toteaa, että nykyisin ei ole kovin hyvää näön tutkimusta nuorille. Uudella tutkimusmenetelmällä pystyttäisiin seulomaan paremmin lapset. Jos lapsella on näössä vikaa hänelle saataisiin sopiva hoito tai lasit.

NUORISOKAHINOITA HELSINGISSÄ

Keski-Euroopassa yleiset nuorisomellakat näyttävät levinneen jo Suomeenkin. Poliisi pidätti viime viikol-

la 17 nuorta tappelun jälkeen. Tappelussa olivat nuoret ja poliisit. Huoltoasemalle kutsui huoltoaseman pitäjä poliisit rauhoittamaan nuoria. Nuoret olivat potkineet autoja. Nuoret alkoivat heittää poliiseja kivillä ja pulloilla. Paikalle tuli nopeasti 20 poliisia, jotka saivat nuoret rauhoittumaan. Poliisi pidätti kuusi tyttöä ja yksitoista poikaa, jotka laskettiin vapaaksi aamulla. Pahimpia tappelijoita odottaa syyte.

PIENTEN PIIRISSÄ

LASTEN POSTIA ODOTTAA
MARJA LANTERI
KUKKUMÄENTIE 27
40600 JYVÄSKYLÄ 60

Kirsi Kunnas:
TIITIÄISEN SATUPUU

LUKIJAN KIRJEITÄ

SYYSKUUN RETKI!

Nyt on tullut syksy, pimeä ja väsyttävä aika. Olin kuullut että mahdollisesti syyskuun aikana järjestetään kuurosokeille retki Vesalaan. Sain ilmoituksen, että Vesalan retki on 14 – 17 syyskuuta. Vesala on Jyväskylän kaupunkiseurakunnan kurssikeskus, n. 20 km kaupungista.

Paikka on kaunis ja rauhallinen Vesanka-järven rannalla. Meitä kokoontui sinne 5 kuurosokeaa ja 4 opasta.

Ulkoilimme paljon ja ensimmäistä kertaa 3 vuoteen näin että maassa oli, paljon keltaisia lehtiä ja järvi oli tyyni. Olin täysin sokea 3 vuotta mutta nyt olen saanut toiseen silmääni vähän näköä, näin paljon uutta!

Ilmat olivat kovin vaihtelevaiset, satoi paljon, mutta joskus aurinkokin paistoi. Olimme paljon ulkona, vaikka vähän satoi, sillä jokaisella oli sadetakit ja kumisaappaat mukana.

Leiripäivien ohjelmassa oli paljon virkistävää sekä henkisesti että ruumiillisesti. Oli raamatunlukua, keskustelua, rentoutusharjoituksia, askartelua ja taidemaalausta.

Yhtenä iltana saimme muovailuvahaa käteemme ja jokainen sai tehdä siitä, mitä itse halusi. Minä päätin tehdä koiran. Seuraavana päivänä huomasin, että koira oli muuttunut sian näköiseksi. Kuono oli painunut alaspäin, vartalo pitkä ja jalat lyhyet ja häntä pieni, ei tuuhea, siis sian näköinen. Rentoutumassa olimme Rysä-nimisessä talossa. Siellä me harjoittelimme jytä-liikuntaa. Nämä 2 sanaa, rysä – ja jytä olivat niin samanlaiset, että helposti menivät sekaisin, naurua riitti! Liikunta auttoi vapautumaan jännityksestä ja peloista.

Lepoa oli paljon, raitista ilmaa ja ruoka oli hyvää. Hyvä ruoka houkutteli helposti syömään liikaa. Oli pakko kieltäytyä, että jaksoi olla kaikessa ohjelmassa mukana. Tämä leiri oli ensimmäinen kuurosokeille järjestetty oma leiri, oikein hyvä!

Vetäjä seurakuntasisar Aune Ihalainen oli kaiken järjestänyt. Toivon, että pääsen myös ensivuonna samanlaiselle leirille.

Kiitos Jyväskylän kaupunkiseurakunnalle!

Anja Lehtola

Oli elokuun 20. päivä ja olin sisällä huoneessa. Kello oli siinä 12.30 kun alkoi kuulua kova pauke. Se pauke kuului ikkunoiden kautta sisälle asti. Aivan oudoksuin, mutta sitten heti muistin, että vesilintujen metsästys alkoi 20. päivä. Koko iltapäivän kuului haulikon pauketta. Lähdin kuntokävelylle tuota järvenrantapolkua ja pauke vain kuului – aivan korviin tuntui käyvän. On täällä Kainuussa sorsanmetsästyksen harrastajia. Korkeita virkamiehiä tuli kirkonkylästä ja meidän veneen pyysivät lainaksi. Veneenlainan maksoivat: antoivat meille kaksi sorsaa. Minä puhdistin ne sorsat höyhenistä ja saimme syödä maukasta lintupaistia.

Leevi Haverinen

TERVEISIÄ VESALASTA

Kävimme Jyväskylästä Vesalassa seurakunnan kesäleirillä 22-26.6.81. Leirillä oli mukavaa. Minulla oli tulkkina ja oppaana Marja Haapamäki. Marja on kiva tyttö. Olimme heti leirin alussa kävelyllä ja kävelimme Vesalan järven ympäri. Meillä oli erilaista ohjelmaa ja liikuntaa. Yhtenä päivänä oli leiriolympiakisat. Lajeina oli 60 metrin juoksu, saappaanheitto,

linkopallon heitto ja pituushyppy. Kävimme myös kaksi kertaa järvellä soutamassa. Rantanuotiolla kauniissa luonnossa istuimme ja lauloimme. Sokea Seppo Hottinen on hyvä laulamaan ja lauloi paljon. Vesala on kauniilla luonnonpaikalla. Meillä oli myös kauniit aurinkoiset ilmat koko ajan. Ohjelmaan kuului myös jumalanpalvelus riihikirkossa.

Eine Eria

VIRKISTYSLEIRI PYHÄJÄRVELLÄ

Olin 17–21 elokuuta kuurosokeiden virkistysleirillä seurakunnan leirikeskuksessa Pyhäjärvellä. Meitä kuurosokeita oli 12 ja lisäksi näkevät oppaat. Me saunoimme ja uimme. Muutamat eivät uskaltaneet uida, koska vesi oli kylmää. Kahvi virkisti ja keskustelu sujui viittomakielellä. Sade kiusasi meitä. Emme saaneet lippua vedetyksi salkoon kun oli ruma sää. Leikimme erilaisia leikkejä ja pelasimme bingoa. Etsimme luonnosta erilaisia kasveja ja pidimme tietokilpailun. Lenkillä ollessamme meitä vastaan tuli vanha nainen. Hän tiedusteli oppaalta keitä me olemme. Opas selitti, että olemme kuurosokeita ja leirillä täällä. Nainen ihmetteli kovasti. Hän ei ollut aikaisemmin tavannut kuurosokeita. Viiden kilo-

metrin päässä oli uimahalli. Kävimme uimassa. Uimahalli oli 25 metriä pitkä. Uin 18 kertaa sen 25 m. Siitä tuli melkein puoli kilometriä. Vesi oli lämmintä ja oli hauska uida. Meillä oli myös kilpailuja. Tarkkuuskävelyä ja saappaanheittoa. Ahti Myyrä voitti molemmat lajit miesten puolelta ja sai kaksi palkintoa. Raili Avila voitti saappaanheitossa naiset. Meillä oli myös nuotioilta. Sade kiusasi ja nuotio paloi huonosti, kun puut olivat märkiä. Välillä piti olla koivun alla sadetta suojassa. Saimme kuitenkin grillattua makkarat ja päälle hyvät kakkukahvit. Viikko oli hauska ja sieltä jäi paljon muistoja. Paljon terveisiä Pyhäjärveltä.

Seppo Kamppinen

TAITEILIJAJAIN TAPPER

Helsingissä on tämän vuoden taiteilijaksi valittu Kain Tapper. Hän on kotoisin Keski-Suomesta, Saarijärveltä. Tapperin taide on ★modernia taidetta. Täytyy käyttää paljon mielikuvitusta, että sitä ym-

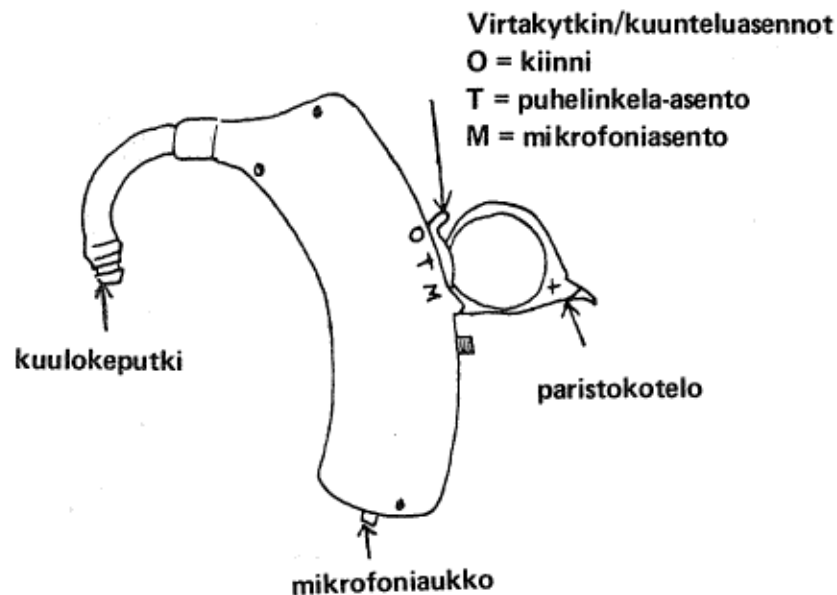
Kain Tapper taideteoksensa takana

märtää. Tapperia onkin usein moitittu siitä, että taideteoksia on vaikea ymmärtää.

Kain Tapper aloitti taiteilijana 1950-luvulla. Tapper on tehnyt monia alttaritauluja kirkkoihin.

Ihmiset ★paheksuivat Tapperin taidetta. Kirkkojen alttaritaulut eivät miellyttäneet toisia ihmisiä. Nykyisin suhtaudutaan paremmin moderniin taiteeseen ja Tapperin näyttelyssä on käynyt paljon ihmisiä. Elokuun lopulla Pohjoismaisen kuurosokeiden konferenssin edustajat (= osanottajat) kävivät myös tutustumassa Kain Tapperin näyttelyyn. Näyttely oli kuurosokeille mielenkiintoinen, koska kaikkiin veistoksiin oli lupa koskettaa. Tällä tavalla käsien kautta pääsivät monet kuurosokeat tutustumaan Tapperin taiteeseen.

KORVANTAUSKOJE

PARISTO

Paristokotelo sijaitsee kojeen keskiosassa tai alaosassa. Kotelo aukeaa vivusta vetämällä. On hyvä jos kotona on ainakin yksi varaparisto.

VIRTAKYTKIN

Joissain kojeissa se on yhdistettynä paristokoteloon niin, että kotelon ollessa kiinni koje toimii ja päinvastoin.

Erillisenä kytkimen merkit ovat seuraavat:

O = kiinni

+ = auki tai I = auki tai M = auki eli tavallinen kuunteluasento

M- ELI MIKROFONIASENTO

Tässä asennossa koje on auki ja ottaa vastaan kaikki ympäristön äänet ja vahvistaa ne. Koska myös meluäänet voimistuvat, aiheutuu usein vaikeuksia puheen kuulemisessa. Lisäksi vaikeuksia aiheuttaa se, että kuulon heikentyessä ympäristön äänet vääristyvät ja jotkut äänet saattavat jäädä kokonaan kuulematta. Myös kuulokoje vääristää ääniä jonkin verran. Kuulovammainen puhuu usein siten kuin hän kuulee.

T-asento: samat kuin
Äänen voimakkuuden säätö: taskukojeessa.
Äänenväriin säätö: Lue Tuntosarvesta no 14
Korvakappale:

Kojeen rikkouduttua tulisi ottaa yhteyttä maahan-
 tuojaliikkeeseen.

MITÄ SANA TARKOITTAÄ

Rintamaveteraani = Henkilö, joka oli mukana sodassa
Korttelipoliisi = poliisi, joka työskentelee määrätyn
 kaupunginosan poliisina
modernia (moderni) = tämänhetkistä, uutta
paheksuivat (paheksua) = ei hyväksy

SUOMEN KUUROSOKEAT RY

Keskustoimisto: Mäkelänkatu 50, 00510 Hki 51
 Puh. 90-77041
 Inger Lindgren, toiminnanjohtaja
 Kaija Salekari, kuntoutussihteri
 Toini Pieskä, toimisto

**Lasten kuntou-
 tuskeskus:** Näkövammaisten koulu,
 Kukkumäentie 27, 40600 Jyväskylä 60
 Puh. 941-216798
 Marja-Leena Saarinen, johtaja

**Alueelliset
 työntekijät:** Pirjo Rissanen, 35400 Länkipohja
 Puh. 935-31308
 Leena Hassinen, Puistokatu 10 B 36
 40100 Jyväskylä 10
 Puh. 941-214429
 Maija Haapalainen, Valtakatu 17
 96200 Rovaniemi 20
 Puh. 991-3589